

## פתיחה ללימוד נביאים וכתובים

באצבע אלקים, תורה זו מקרא [ובגמ' כאן הכוונה בהכרח לחמשה חומשי תורה], והמצוה זו משנה, אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים, להורותם זה גמרא, מלמד שכולם ניתנו למשה בסיני (ברכות ה' א'). והנה מצד אחד ברור מאד בגמ' שנ"ך זה תורה כמו המקרא והמשנה, וזה נכלל באשר כתבתי, אבל מצד שני גמרא זו תמוהה מאד, איך אפשר שנ"ך ניתן למשה בסיני, הלא הנ"ך מלא עובדות היסטוריות על ימי יהושע והשופטים, ועל שמואל ודוד המלך, וכי כל זה נכתב בסיני, וגם הלא איתא בגמ' ב"ב שיהושע כתב ספרו ושמואל כתב ספר שופטים, וירמיה כתב ירמיה וישעיה כתב ספרו, וא"כ מה הפשט שהכל ניתן למשה בסיני?

לבאר הדברים נקדים כמה גמרות: ת"ר מ"ח נביאים וז' נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה וכו'. מבואר שמכל הנביאים שהיו לנו הכל מה שאמרו לנו כבר נתבאר בתורה. עוד אומרת שם הגמ', שבאמת היו הרבה יותר נביאים, כפלים כיוצאי מצרים, אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלל הוצרכה לדורות לא נכתבה, ופירש"י שהוצרכה לדורות: "ללמוד תשובה או הוראה" (מגילה דף י"ד ע"א). עוד מצינו: אשכחיה ר' יוחנן לינוקא דר"ל דיתיב ואמר אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו (משלי). יתיב רבי יוחנן וקא מתמה מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא [ופירש"י "ולא רמזה משה באורייתא שהחומש הוא יסוד נביאים וכתובים ובכולן יש סמך למצוא מן התורה], א"ל אטו הא מי לא רמיזי והכתיב ויצא לבם ויחדדו איש אל אחיו ויאמרו מה זאת עשה אלקים לנו וכו' (תענית ט' א'). עוד גמרא: אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע מפני שערכה של ארץ ישראל היא (גדרים כ"ב ב').

הרי מבואר לנו שאין כל חדש תחת השמש, ולא שייך שיבוא נביא ויחדש מה שלא כתוב כבר בתורה, ולכן כל מה שמצינו בנ"ך הוא באמת כבר כתוב בתורה, אלא שבתורה זה סתום ולא מפורש, זה מרומז בעמקי התורה, ואנו צריכים את הנביאים כדי להוציא את הרעיונות מהכח לפועל. וזה נעשה על ידי המעשים שאירעו, כלומר כאשר יהושע כובש את ארץ ישראל ומחלק את הארץ לשבטים, או שובה את שבויי האויב, או עושה ברית מילה לבני ישראל, או שולח מרגלים, הכוונה בכל הסיפורים האלו היא להורות לנו מה הוא הוראות ורצון התורה בכל המצבים הנ"ל, מה שמע יהושע ממש לגבי כל דין ודין, וזה לא נכתב בתורה במפורש אבל זה נרמז בפרשיות התורה, אבל אנו מבינים היטב את היסוד מהאירועים שאירעו בתנ"ך. ולפעמים זה ההיפך, שיש בתורה איזה סיפור, והנביאים מוציאים את המוסר השכל מזה, וכגון הפסוק הנ"ל במשלי, שהנביא הבין את היסוד הזה מהאירוע שאירע אצל יוסף ואחיו, וכל זה מחכמת הנביא שהעמיק להבין את סיפורי התורה בהשקפתם הנכונה. אבל זה היסוד שהנביא לא מחדש כלום שלא כתוב בתורה. אלא שבמשך הזמנים הוצרכו הנביאים להגיד נבואות שונות לבני ישראל מה שהיה נוגע לזמן ההוא, מה לעשות, ורוב הנבואות האלו לא נכתבו לדורות כי זה לא נוגע, ורק נבואה שנכתבה לדורות נכתבה באחד מספרי הנ"ך.

ולפ"ז מה שאמרו חז"ל שנ"ך ניתן בסיני, נראה הכוונה

(משפטים תשפ"ב) קודם שנתחיל ספר יהושע ולימוד הנביא בכלל, צריכים אנו ליתן קצת רקע והקדמה ללימוד הנ"ך, להבין קצת מה זה נ"ך ומה תפקידו ביהדות, מדוע זה נכתב, ובשביל איזה תכלית. גם צריך להסביר מדוע במאות השנים האחרונות נהיה לימוד הנ"ך מוזנח וכמעט שלא לומדים אותו, ורוב בחורי ישיבה שבקיימים בגמ' ובשול"ח לא יודעים בכלל מה קורה בנ"ך, וזה דבר תמוה, שהרי בנ"ך זה חלק מהתורה, ישנם כ"ד ספרים, חמשה חומשי תורה, ועוד תשעה עשר ספרי קודש, שמתחילים ביהושע ונגמרים בספר מלאכי. הם מקיפים תקופה של כמעט אלף שנה בהוות היהודית, מהתקופה של הכניסה לארץ ישראל לאחר מות משה, שזה תחילת ספר יהושע, דרך ימי השופטים, שמואל, דוד המלך, שלמה המלך, ימי בהמ"ק הראשון, ועד ימי בנין בית שני בימי עזרא הסופר, חגי זכריה ומלאכי, ואעפ"כ רוב העולם לא יודעים הרבה מזה – הם יודעים יותר על ההיסטוריה של ארזה"ב מההיסטוריה של כלל ישראל.

ולכן צריכים להסביר מה הוא נ"ך ומה הוא לא, צריך לזכור ולשנן היטב שאף שיש כאן הרבה סיפורים אבל אין זה ספר היסטוריה שתפקידו הוא לתאר לדורות הבאים את אירועי התקופה שעברה, ובזה כל נקודה ונקודה צריכה להיות כפי האמת ההיסטורית, למען ידעו דור אחרון, הסדר צריך להיות כפי האירוע, וגם אסור להסיק מסקנות ולפענח ולפרש את מה שאירע, שהרי צריך להיות רק כתבן של העובדות, כמו כותב של חדשות העיתון. אבל בנביאים, ובפרט בנביאים ראשונים, שאף שיש בהם הרבה סיפורים, מהם יפים ומהם לא כ"כ יפים, אבל הכוונה היא ללמד אותנו לימודים לדורות, ולא להודיע לנו מה קרה בהיסטוריה.

ולכן בספר יהושע, למשל, אנו יודעים שיהושע הנהיג את ישראל 28 שנה, ויש על זה ספר שלם, 24 פרקים, ואילו השופטים שבאו אחריהם חיו 400 שנה ויש אודותם רק 21 פרקים בכל ספר שופטים, ואח"כ בימי שמואל יש ספר שלם של שמואל א' וכל ימי חייו היו 52 שנה והיה שופט רק 12 שנה, והרבה סיפורים אירעו אצלם ג"כ אבל העיקר הוא לא הסיפור, העיקר הוא התורה והמסורה וההשקפה שלומדים מזה, וכאן יש הרבה יותר תורה ולכן נכתב זה לדורות.

נ"ך זה לא סיפורים, זה תורה. כל מלה בנ"ך זה חלק מהתורה, הדברים נכתבו ללמדנו הלכה, ללמדנו השקפת התורה, ללמדנו מוסר והוראה, עד כדי כך שמצינו בגמרא דבר תמוה מאד, שכדאי לבאר היטב בתור הקדמה ללימוד נ"ך, הגמ' במס' ברכות אומרת שלאחר מתן תורה – בפרשת השבוע – אמר ה' למשה: עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם (שמות כד-יב). כלומר כאן אירע עיקר נתינת התורה, שבהר סיני היה המעמד שירד ה' על ההר, אבל הנתינה שהתורה יורדת מהשמים לארץ ונתינת לבני ישראל ללמוד, זה אירע לאחר מתן תורה בארבעים יום ולילה שהיה משה בהר. וע"ז דורשת הגמרא את הפסוק הזה, שהרי זה פסוק מיותר דהול"ל עלה אלי ההרה ואתנה לך את התורה, ולכן דורשת הגמ': א"ר שמעון בן לקיש לחות אלו עשרת הדברות [וזה כמו הפסוק להלן בפרשת כי תשא: ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדת לחת אבן כתובים

שכל היסודות שנאמרו בו ונתחדשו בו באמת הכל ניתן בסיני, וכולם כבר כתיבי באורייתא, אלא שהדברים הוצאו לאור על ידי האירוע שאירע בזמני הנביאים, ואז ראו כולם מה דורש השי"ת מהאדם.

ובזה מבינים אנו מה שדורשת הגמ' המן מן התורה מנין, אסתר מן התורה מנין, מרדכי מן התורה מנין, וזה תמוה טפי, וכל כל אלו יש להם מקור בתורה, הלא הם אירעו הרבה אחרי מתן תורה, ומה שייכות יש להם לתורה שבכתב. אבל מבואר מזה שלא שייך דבר בנ"ך שלא מרומז בתורה, ואפילו אם זה מרומז באופן נסתר, אבל בלי מקור לזה אי אפשר להוסיף על התורה.

ולכן כאשר אירע נס פורים בקשה אסתר מן הסנהדרין "כתבוני לדורות", והם הסכימו לכך רק לאחר שמצאו לה סמך מן התורה [מגילה דף ז' ע"א]. וכן כשלמדנו דין מספר יחזקאל שואלת הגמ' בסנהדרין דף כ"ב ב' עד דלא בא יחזקאל מי אמרה? – כי הכל חייב להיות בתורה, ולכן בפסוק האחרון של כתובים, בסוף ספר מלאכי, הפסוק האחרון הוא זכרו תורת משה עבדי, כי כל התורה, כל ההנהגות כל התשובות לכל השאלות – כולם רמוזים בתורה, ויש רק לחפשם. ולכן לו זכו ישראל ולא היו חוטאים, לו זכו והיו נותרים במדרגתם הראשונה בה נעקר מהם היצה"ר ובטלה זוהמתם, היו חושפים בעצמם את כל ההוראות מחמשה חומשי תורה, אלא מכיון שחטאו ולא יכלו להתבונן בתורה כפי הראוי בעומק הנכון, לכן הוצרכנו את פירושם של גדולי הנביאים למה שכתוב בתורה, ולכן לולא חטאו ישראל לא היו צריכים את הנביאים, ורק ספר יהושע שזה מורה לנו את גבולי ארץ ישראל זה היה נצרך, משום שזה לא מבואר מספיק בתורה והוצרכה לנבואת יתר, אבל כל שאר מה שאנו לומדים מהנביאים זה בכלל לא הוצרך לנו, אלא שמפני חטאינו הוצרכנו לכך.

ובאמת כאשר אנו אומרים משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וכו', היינו שכל התורה נתקבלה על ידי משה רבינו, כולל תושב"כ ושבע"פ ונ"ך וש"ס וכו', ומכיון שמת משה אי אפשר לנביא לחדש שום דבר, והנביא רק יכול לגלות הדברים שמרומזים בתורה, להוציאן לאור ולבארן.

דוגמא מוחשית לזה הוא ענין התשובה, שזה נושא מרכזי בנ"ך ונושא מרכזי ביהדות, אין לנו שום קיום לולא התשובה, וברש"י הנ"ל במסכת מגילה מפורש שתכלית הנביאים הוא "ללמוד תשובה או הוראה", והיינו משום שבאמת בתורה שבכתב מצינו רק קצת אודות זה ואפילו אז זה רק ברמז, "ושבת עד ד' אלקיך", אבל לא מבואר מה זה תשובה, וכן הכתוב בפרשת נצבים האומר כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא ממך, לדעת חלק מהראשונים "המצוה הזאת" קאי על מצות התשובה, אבל אין זה אלא ברמז, ואין לנו שום פרטים על זה ואיך עושים את זה, אבל כל הפרטים בענין תשובה, ואיך עושים תשובה, וכמה גדולה תשובה לפני המקום, כל זה אנו לומדים מדברי הנביאים – שובה ישראל עד ה' אלקיך, כל זה מרומז בתורה ומפורש בנביאים – זה מטרת הנביאים, לפרש ולבאר ולפתוח את סתומי התורה, ולהראות את חיי היהודי כאשר חי חיים של תורה, ומה קורה לו כאשר הוא סר מדברי התורה ומרצון הקב"ה, החורבן שיגרם מזה, ואיך ששבים אליו והוא מקבלו בתשובה שלמה. ולכן נכתב כל הסיפור של דוד ובת שבע, וזה נכתב כאילו זה חטא גדול אע"פ שלא היה כ"כ

גדול, אבל העיקר בסיפור המעשה הזה הוא להראות איך שעשה דוד תשובה, לפי הוראת נתן הנביא, כל פרט ופרט, ובעיקר איך שנתקבלה תשובתו תחת כסא הכבוד, עד שאצלנו היום דוד מלך ישראל הוא נעים זמירות ישראל, אדם השלם החסיד שבכל הדורות וכאילו לא חטא כלל, וזה מובלט לנו ע"י סיפור המעשה, איך שחטא, ואיך שנפל, אבל העיקר איך שקם והקים את עצמו, ואיך שזה נתקבל, וזה נכתב אצלנו בתורת סיפור, כי הדרך הכי טובה להדגיש ולהמחיש זה ע"י סיפור מעשי, כך קרה וכך היה, וזה נכנס בלבבות השומעים, ואז זה מובן היטב. זה היה המהלך בנביאים ראשונים, שכל זה הוא סיפור ימי בית ישראל בתקופת בית ראשון, ואח"כ יש לנו את הנביאים האחרונים, שהם מדברים על אותה תקופה, שהרי ירמיהו וישעיהו ויחזקאל כולם חיו ופעלו בתקופת בית ראשון, אלא שהם לוקחים את הסיפורים של הנביאים הראשונים ומבליטים את המוסר ואת ההשקפה שצריכים להוציא מזה, ומפענחים ומפרשים, אבל אין בזה שום חידוש, הכל כבר כתוב בתורה, הם רק מוציאים את זה לאור.

ולכן כשלומדים תנ"ך זה לא סיפור מעשיות סתם, זה ללמוד תורה, ותורה צריכים לדעת שאי אפשר להבין פשוטי המקראות ככתבם, וכמו שכל אחד מבין שאי אפשר לשמור שבת אא"כ יודעים תורה שבע"פ, שהרי בתורה רק כתוב ושמרו בני ישראל את השבת, לא תעשה מלאכה, אבל מה זה שמירה ומה זה מלאכה, ומה הם הפרטים של כל מלאכה ומלאכה, כל זה נכנס לחלק התושבע"פ שניתן למשה בסיני ביחד עם התורה שבכתב, ה"ה נמי בביאורי חז"ל שעל הנ"ך, שבלי המסורה של תורה שבע"פ אי אפשר ללמוד תנ"ך, ואמנם בודאי יש ענין שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, וזה אמת בחומש נמי, אבל מ"מ המסורה של תורה שבע"פ היא דרך הלימוד האמיתית של סיפורי הנ"ך.

ונמצא שלימוד תנ"ך הוא לימוד תורה, זה בדיוק כמו לימוד החומש, שהרי הנביא מוציא לאור את דברי התורה שהם נעלמים ממנו בלי ההעמקה של הנביא. והנה יש חילוק גדול בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ, שבתורה שבע"פ אם לא מבינים את הלימוד אין זה נחשב לתורה, ולכן אם אומר את המשנה או את הגמרא ואין לו שום מובן, לא יוצא בזה ידי תלמוד תורה, אבל בתורה שבכתב אין זה כך, אלא המקרא עצמו זה המצוה, יש מצוה לקרות בתורה, ולכן זה נקרא מקרא, שאפילו אם לא מבינים אבל התיבות עצמן תורה הן, וצריך לומר ברכת התורה קודם זה. והנה יש לדון לגבי נ"ך לגבי דין זה, האם זה נחשב כתורה שבכתב שהמילים בעצמם הם תורה, ולכן יכול לקרותם אפילו בלי שום הבנה, או דילמא מכיון שזה באמת מפרש את התורה שבכתב ומוציאו ומבארו, א"כ אפשר שיש לזה דין של תורה שבעל פה ולכן אם לא מבין מה הוא אומר א"כ אין זה תורה בכלל.

באמת ליעקב מבאר שזה תלוי בשאלה אחרת לגבי דברי הנביאים שנחלקו בזה גדולי עולם, שי"א שהקב"ה דיבר לנביא ואמר לו דברי נבואה להדיא, והנביא אומרם לישראל, וזה כמו שדיבר למשה, אלא שלמשה הוא דיבר פה אל פה, ולשאר הנביאים הוא דיבר בחלום, ולאחר שנתעוררו הם אמרו את דברי ה'. ונמצא שכל אחד מסר דברי ה' להדיא כמו שהוא שמע אותם, וממילא אז זה בגדר תורה שבכתב, כמו נבואת משה, ולכן אפילו אם אינו מבין, זה תורה נחשב.

אבל הרבה סוברים שאין זה אמת, וחלוקה נבואת

הנביאים מנבואת משה, שבנבואת הנביאים הם ראו רק מראה או ציור או רעיון, והנביא בגדלותו הוציא את הציור או הרעיון לפועל והשתמש במלותיו שלו בכדי להביע את הענין, ודלא כנבואת משה שזה היה שכינה מדברת מתוך גרונו של משה והיו דברי ה' ממש לא פחות ולא יותר, והקב"ה אומר ומשה כותב, אלא שהנביא התשמש בלשונו, ולפעמים גם השקפת והרגשת הנביא השתתפה בהבנת הנבואה ואיך שהוא הביע אותה, וזה מסביר לנו מדוע הלשון בירמיה שונה לגמרי מהלשון בישעיה ומיחזקאל, משום שכל נביא השתמש בסגנון שלו, ובנוסח שלו, ולכן אין שני נביאים משתמשים בסגנון אחד. ולפי"ז מי שלומד את דברי הנביא אפשר שרק אם הוא מבין מה שאומר שאז שייך שהוא לומד תורה, ואז זה כמו תורה שבע"פ שזה תלוי בהבנה, אבל אם קורא דברי הנביא בקריאה בעלמא, אין זה נחשב מקרא, ואין בזה שום מצוה, כי צריכים להבינו, כי זה כמו לימוד התורה שבע"פ ממש.

ובאמת אמירת תהלים בלי הבנה גם תלוי בזה, דאפשר שהמלים עצמן שאמר דוד המלך ברוח"ק הרי זה תורה ממש ולא צריכים להבין, אבל י"א שגם תהלים צריכים להבין פירוש המלות אחרת זה לא נחשב לכלום, ובדרך הלצה י"ל שידוע מדברי חז"ל שביקש דהמ"ע שאמירת תהלים תחשב כמו נגעים ואהלות, שכמו שהם לא מובנים מחמת קושיים, כמו כן אמירת תהלים תחשב כמו תורה אע"פ שהאדם האומרם לא מבינם, ובאמת אנו רואים שאמירת תהלים נפוצה אצל ההמון אע"פ שרובם לא יודעים מה הם אומרים כלל.

אבל הרבה טעו בהבנת לימוד התנ"ך, וחשבו שיש כאן סיפורים בעלמא, ומפרשים ופותרים אותם כרצונם, והנוצרים טעו בזה וחשבו שהנביאים האחרונים מדברים מביאת המשיח שלהם, והיינו שהם חשבו שהנביאים יכולים לחדש דברים שלא נכתבו בתורה או אפילו הולכים כנגד התורה, ולכן הוכיחו מהנביאים כאילו יש כאן תורה חדשה, הברית החדשה, ואח"כ באו המשכילים וסילפו את הפסוקים מכוונתם האמיתית בכדי להוכיח את שיטתם, ומחמת זה נמנעו הרבה מבנ"י ללמוד תנ"ך, כי הדברים לא היו ברורים היטב, ולא ידעו איך לנצח את האפיקורסים, ולכן כדי לגרוע מחשיבות התנ"ך הפסיקו ללמוד בו כאילו שזה לא דבר חשוב אצלנו, כי בחומש היתה לנו מסורה להדיא איך ללמוד חומש, וגם הנוצרים והמשכילים הבינו שבעצם אי אפשר ללמוד תורה שבכתב בלי תורה שבע"פ, ולכן היתה ידינו על העליונה, כי גם הם הבינו שאנחנו לומדים גדולים מהם, אבל בנ"ך הם חשבו שזה לא תורת ה' אלא תורת הנביאים, שכל אחד עשה תורה לעצמו, ולכן הוכיחו שכן סבר ישעיה וכן סבר דניאל וכו' כידוע ללומד את דבריהם הכפריים, והרגישו את עצמם כראויים להבין את דברי הנביא בלי הפירוש של היהודים שהוא מיוסד על התורה, ולא יכלנו לנצח אותן בזה, והרי זה דומה למה שקורא היום עם מחלת הקורונה, שמכיון שאין בזה מסורה ונסיון, וכל אחד נהיה המומחה בזה שיש לו הבנה משלו מה לעשות ואיך לעשות, וכל אחד מתרגם את הדבר כפי הבנתו וכפי נטיותיו וכפי נגיעותיו, ולכן יש כזה עירבוב מוחות ובלבול המוח, וזה קרה עם לימוד הנ"ך, ולכן הוזנח לימוד זה, ובאירופא שהיתה לנו תמיד מחלוקת עם הכנסיה, לא למדו נ"ך, שהנוצרים לקחוהו לעצמם. וגם המסולמים זייפו חלקים מהתנ"ך, אפילו יותר מהנוצרים, יש להרמב"ם תשובה על ענין זה, ולכן הסתלקו

מללמוד את כל זה.

והנה זה מנהג ישן, כי כבר הב"ח בסי' רמ"ה מביאו, והוא מבקר את המנהג ופוסק הלכך כל ירא שמים יהא נזהר בזה ללמד לבנו בשכר גם נ"ך אפילו דחיקא ליה שעתא כש"כ היכא דאפשר ליה דפשיטא דחייב לדברי הכל, ואמנם הש"ך אומר שמנהגן של ישראל תורה היא, שמכיון שאנו לומדים ש"ס א"כ כל הפסוקים של התורה ונ"ך הם כלולים בש"ס, אבל זה תירוץ גם ללימוד החומש, אבל לא מבואר איך נהיה הנהג שלא ללמד לבנים דוקא נ"ך.

וכמדומני שהמקור למנהג הנפוץ הזה הוא מה שמצינו בגמרא שבת דף ל' ע"ב: בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה כו' כתיב טוב כעס משחוק וכתוב לשחוק אמרתי מהלל, כתיב ושבחתי אני את השמחה וכתוב ולשמחה מה זו עושה, ואף ספר משלי בקשו לגנוז שהיו דבריו סותרין זה את זה, הרי חזינן שמלכתחילה כאשר נתקשו בהבנת הפסוקים לא מצאו עצה אחרת חוץ מגניזה, שהרי בלי הבנה זה לא שוה כלום, כלומר שמלכתחילה סברו שאין זה כמו תורה שבכתב שצריכים ללמוד את זה ולהקשות ולתרוץ כדרכה של תורה, ולכן גזזוהו. ורואים שאם הלימוד יגרום חורבן שיותר טוב לגנוזו, ולכן אף שבדורות האחרונים הלא אין בידנו לגנוזו, אבל יש בדינו שלא ללמודו, וכך היה במשך הרבה שנים.

וכן מצינו בגמ' מנחות דף מ"ה ע"א שעל הפסוק בספר יחזקאל כה אמר ה' אלקים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש, חטאת? עולה היא! א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה, ופירש"י פרשה זו דיחזקאל אליהו עתיד לדורשה דעד שיבוא אליהו ויפרשנה לנו אין אנו יודעים לדורשה, וכן להלן שם: וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים, שמקשה הגמ' כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי, א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רבינא אמר כהנים איצטריך ליה וכו' אמר רב יהודה אמר רב זכור אותו האיש לטובה וחנינא בן חזקיה שמו שאלמלא הוא נגזו ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלה שלש מאות גרבי שמן [לנרות להדליק בלילה] ודרשו. הרי חזינן שסברו לגנוזו משום שלא ידעו איך ללמוד אותו.

אבל למעשה הרי לא גנוז לא את ספר קהלת ולא ספר משלי ולא ספר יחזקאל, והגמ' בשבת ממשיכה שלבסוף מצאו תירוץ איך ליישב את הסתירה ולכן לא גזזוהו, כי לבסוף הבינו שבאמת דברי הנביאים זה תורה ממש, וכמו שיש סתירות בתורה ותפקיד החכמים הוא ללמוד את התורה ולהבינה וליישבה לפי המדות שהתורה נדרשת בהן, כמו כן בדיוק הוא מה שצריכים לעשות בדברי הנביאים, שגם הם ניתנו למשה בסיני וכמו שלמדנו בפרשת השבוע, וזה מפורש בגמ' שבת שלאחר שרצו לגנוז ספר משלי מקשה הגמ' ומפני מה לא גזזוהו? אמרי ספר קהלת לאו עיינינן ואשכחן טעמא הכא נמי ליעינינן וכו', כלומר שאפשר ללמוד את זה כמו שלומדים תורה שבכתב, שזה נמסר לחכמים להבין ולתרגם, וא"כ אין טעם לגנוזו. וכן הוא בתחילת הגמ' שם שמקשה מדוע באמת לא גנוז ספר קהלת, ומתרגמת הגמ' מפני שתחלתו דברי תורה וסופו דברי תורה, ופירש"י וכ"ש שיש עוד בינתים, כלומר שמכיון שזה תורה, ממילא ניתנה לחכמים להבין ולדרוש, וזה הכל נכלל בגדר המסורה של תורה שבכתב, וכאילו גם זה חלק מהמקרא.

ורק בימינו, לאחר החורבן, שהיום אין לנו שיג ושיח עם הנוצרים, ואין להם שליטה עלינו, שוב אין זה הנושא היום, הם לא מחפשים להשמיד אותנו, ולא הורגים אותנו, היום יש לנו בעיות אחרות, ממילא שוב לא נעשה נ"ך מסוכן בשבילנו, והיום גם המשכילים אינם הסכנה ליהדות שלנו, כי היום זה לא האידילוגיה שהיא בוויכוח, ולכן יש לנו היום ראש פתוח יותר ללימוד הנ"ך, ולכן זה חוזר קצת לאופנה, ואדרבה אנו מקבלים חיזוק גדול והתעוררות רוחנית מלימוד הנ"ך, ובזה איכשר דרא מהדורות שקדמונו.

ומכיון שזה תורה, ויש לנו ב"ה הרבה מסורות ופירושים מדברי חז"ל, בודאי זה עיקר הדרך ללמוד, אבל זה לא סתירה למהלך פשוטו של מקרא, וכמו שבחומש שיטת הרבה ראשונים היא שיש לנו ללמוד פשוטו של מקרא מלבד פירושם של חז"ל, ורק להלכה אנו מבטלים פשוטו של מקרא למסורת חז"ל, אבל

בביאור הפסוקים בודאי ניתנה רשות ללמוד כפי הפשט בלי הקבלה, ואין לך מקור טוב יותר לזה מהפסוק המפורסם בפרשת השבוע של עין תחת עין, שלמסורת וקבלת חז"ל זה ממון, אבל לפי פשוטו של מקרא דעת הרבה ראשונים שהכוונה לעין ממש, אלא שבאה הקבלה ועקרה את הפשט, כמו שמצינו הרבה פעמים, וכן לעיל [כא-ו] לגבי עבד נרצע עה"פ ועבדו לעולם פירש רש"י עד היובל, אבל הרשב"ם פירש לעולם לפי הפשט כל ימי חייו כמו שנאמר בשמואל וישב שם עד עולם. וכן להלן [כא-יז] שארה כסותה ועונתה לא יגרע, פירש"י ע"פ חז"ל שעונתה זה תשמיש, מלשון עונה, אבל הרשב"ם מפרש לפי הפשט מלשון מעון, שזה לשון דירה, הרי שהוא מפרש כפי פשוטו, אף שלהלכה בודאי אין כאן מחלוקת, וזה יסוד מוצק בלימוד התורה וגם יסוד מוצק בלימוד הנ"ך – כי נ"ך הוא תורה!